

wealth. In the process of providing living space self-contained society, develop education and science; will form patriotic attitudes and beliefs; systematically use modern technologies and develop new targeted; cradle and develop the personality of a set of formal logic, language, content and aesthetic and methodological knowledge and skills that will be demonstrated in intellectual activity; attract the younger generation to work for their development; will socialize responsible for his actions competent person trained to think logically and self-development, self-education and self, able to enjoy authentic information space and to take appropriate on the basis of progressive solutions, changing lives.

Socio-professional training component of the individual and society to live and work in a globalized, competitive space solves the contradiction between: social order quality training personality and insufficient preparation for its real social and professional interaction; amount of information and technology in terms fast-changing life processes and non-adaptation of educational infrastructure towards social and professional development of the individual stages at the age of.

In this article grounded: socio-professional orientation of the individual competitive in the labor market in terms of rapidly changing globalized environment of living space in the context of integration of education and science of Ukraine into space of civil society; cultural foundation of social and professional orientation; the need to design multifaceted human living space to form its psychological experience; variable nature of the content components socio-professional orientation and training requirements for individual stages of age development; approaches to shaping educational content and organization of educational process in educational institutions.

Keywords: ability; civil society; competitiveness and competence; consciousness; development; integration; productivity; self-realization; socialization.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2016

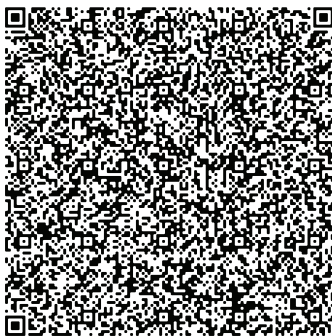
Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 37.014:796.011.1(438)

Олександр Мозолєв

ORCID iD 0000-0002-3677-4433

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної підготовки і спорту,
професор кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139, 29013 м. Хмельницький, Україна
mozoliev64@mail.ru

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

У статті проведений аналіз поглядів польських науковців на процесуальні підходи в управлінні якістю освіти, розкрито їх зміст в роботі Державної Акредитаційної Комісії Польщі, який дозволяє провести оцінку діяльності закладу освіти та представити результати в структурованому вигляді. Сформовано авторське бачення поняття «якість управління розвитком освіти в сфері фізичною культурою і спорту Польщі». Встановлено, що процесуальний підхід до управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі – це сукупність та взаємодія правових, нормативних, адміністративних впливів на суб'єкти системи управління, які використовуються з метою корегування їх діяльності. Визначені принципи побудови процесуальної моделі управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.

Ключові слова: модель; освіта; процесуальний підхід; управління; фізична культура; якість.

Вступ. Освіта в сфері фізичної культури і спорту визначена однією із пріоритетних напрямів і найважливіших складових загальної освіти людини, яка забезпечує створення передумов до перманентного удосконалення рівня соціальної активності, рівня здоров'я, творчого довголіття, трудового потенціалу та фізичної підготовки особистості впродовж усього життя. Управління освітою не може

бути ефективним без ефективної реалізації програм розвитку, своєчасного корегування процесів вдосконалення та контролю за якістю її функціонування. Концепція управління розвитком освіти в Польщі передбачає уніфікацію та стандартизацію процесів забезпечення, контролю та управління якістю. На думку польських науковців (Беднарчик Х., 1997, с. 71; Хамрол А., Мантура В., 1998, с. 49; Хер-

нас А., Гайда Л., 2005, с. 112) процес управління якістю освіти є одним з найскладніших процесів в освітній діяльності, що потребує постійного вивчення, систематизації, стандартизації та удосконалення у відповідності до потреб держави, суспільства, окремих груп громадян. Водночас вивчення проблеми процесуального підходу до розробки моделі управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі поки що не знайшли необхідного висвітлення в сучасних науково-педагогічних дослідженнях.

Польський досвід управління освітою вивчали Ф. Андрушкевич, А. Василюк, Я. Гречка, Л. Гриневич, І. Даценко, О. Карпенко, В. Павленко, Т. Марешь, Ю. Соколович-Алтуніна та ін. Проблеми навчання молоді фізичній культурі і спорту в закладах освіти Польщі розглядали в своїх роботах С. Вавренюк, Р. Гах, Н. Долгова, В. Пасічник, Л. Сергієнко, В. Лишевська, А. Мандюк, Б. Мицман та ін.

Якість управлінських рішень з розвитку освіти в сфері фізичної культури та спорту безпосередньо створює умови для забезпечення високого рівня функціонування всієї сфери фізкультурної діяльності. Саме розвиток освіти виступає нормативним і організаційним базисом цього процесу, знаходить своє інтелектуальне, соціальне та матеріальне відображення в стані розвитку сфери фізичної культури і спорту, якості наданих освітніх послуг, ефективності та надійності її функціонування.

Мета статті – проаналізувати процесуальний підхід в розробки моделі управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.

Управління якістю освіти. Управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі – це комплексна проблема, розв'язання якої передбачає вивчення процесів управління та взаємодії об'єкта управління з суб'єктами управлінської діяльності. Я. Луцевіч звертає увагу, що процесуальний підхід це частина системного підходу, який включає в себе розробку, впровадження та вдосконалення системи менеджменту якості. Згідно стандарту PN-EN ISO 9001:2001 роботу можна розглядати як процес, що передбачає сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, які перетворюють входи на виходи. Процесний підхід – це використання системи процесів в організації, їх взаємодія та управління ними (Луцевіч Я., 1999, с. 15).

В контексті нашого дослідження об'єктом системи управління розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі виступає освітня галузь в сфері фізичної культури і спорту. Суб'єктом системи управління виступають державні органи влади Польщі в особі: Міністерства народної освіти Польщі, Міністерство науки і вищої освіти Польщі, Міністерства спорту і туризму, громадських організацій управління освітою. З 2002 року в Польщі працює Державна Акредитаційна Комісія (Panstwowa Komisja Akredytacyjna), яка здійснює

перевірку та контроль за дотриманням стандартів освіти. Державна Акредитаційна Комісія – це незалежна установа, яка спрямовує свою діяльність на покращення якості освіти і керується принципами справедливості, неупередженості, прозорості та гендерної рівності. Основними завданнями Комісії є: оцінка якості освіти в усіх освітніх галузях, оцінка якості навчання відповідно до Національних Стандартів Кваліфікацій та контроль за дотриманням умов, необхідних для проведення навчання у закладах освіти. Відповідно до Закону «Про вищу освіту» від 27.07.2005 р. Комісія визначає рейтинг ВНЗ і є гарантом якості наданих освітніх послуг (Закон, 2005, ст. 48-53а).

Процесуальна модель оцінки і вдосконалення якості освіти, що прийнята Акредитаційною Комісією заснована на семи модулях, які відповідають ключовим елементам забезпечення якості освіти у навчальних закладах (див. Рис. 1). Встановлений діапазон оцінки, що базується на філософії загального управління якістю (Total Quality Management) і дозволяє оцінювати якість освіти у навчальних закладах та роботу окремих факультетів, кафедр, відділів тощо.

Кожен модуль процесуальної моделі оцінки і вдосконалення якості освіти висвітлюється у наступному порядку.

Представлений загальний стандарт якості, у якому пояснюється на що спрямований кожний рівень освіти.

Кожен з модулів оцінюється відповідно до висунутих критеріїв оцінки якості освіти.

Для кожного з ключових критеріїв формуються показники, що дозволяють оцінити елементи процесу освіти.

Така структура модулів дозволяє легко провести оцінку і представити її результати в структурованому вигляді.

Місія і стратегія закладу освіти повинна бути чітко сформульованою і доведеною до споживачів, її необхідно періодично переглядати і при необхідності доповнювати або змінювати. Місія має визначити, освітню і науково-дослідну ідентичність навчального закладу, встановлювати оцінку попиту на випускників на ринку праці та послуг. Стратегія має визначати цілі і пріоритети в рамках ключових напрямів освітньої діяльності, реалістичне оцінювати наявні ресурси та економіко-правові обмеження.

Студенти (учні). Навчальний заклад повинен мати чітко визначений напрямок знань, умінь, навичок і компетенцій, які він хоче розвинути у студентів (учнів) під час навчання. Стандарти та критерії якості повинні забезпечити допомогу студентам в адаптації до навчання та в отриманні практичного досвіду, професійному становленні та в плануванні кар'єри і, по можливості, в пошуках робочих місць. Протягом всього періоду навчання заклади освіти повинні створювати умови для розвит-

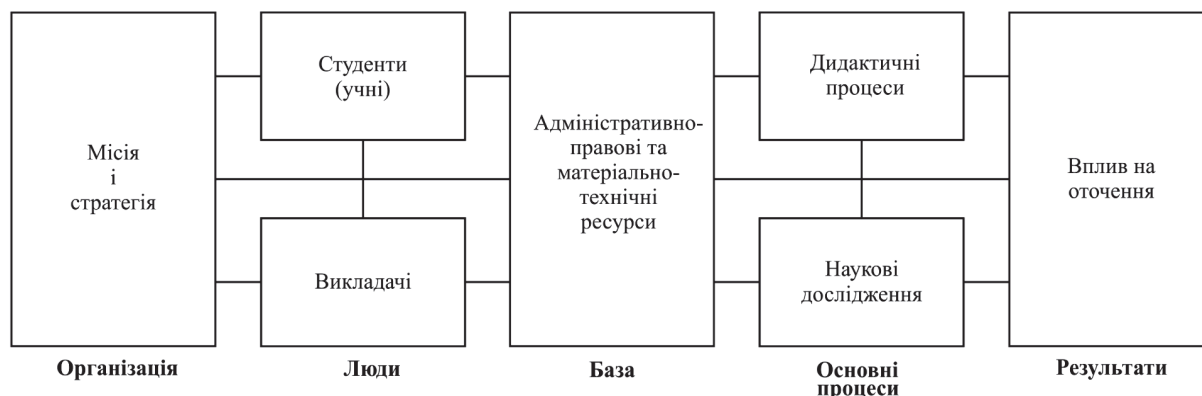

Рис. 1. Процесуальна модель оцінки і вдосконалення якості освіти
Державною Акредитаційною Комісією Польщі

ку особистості учнів в рамках освітніх організацій, наукових гуртків, спортивних секцій, мистецьких об'єднань.

Викладачі. Заклади освіти повинні формувати кількісну і якісну структуру викладацького складу відповідно до фаху та вимог профілю освіти. Для досягнення стратегічної місії навчального закладу здійснюється відповідний добір викладачів, які в змозі найбільш якісно організувати навчальний процес і забезпечити досягнення встановленої мети. До навчального процесу можуть залучатись викладачі інших навчальних закладів з метою покращення змісту і якості проведення навчальних занять. В закладах освіти повинні існувати та використовуватись процедури періодичної оцінки викладачів, а саме, їх індивідуальний внесок в реалізацію освітньої місії навчального закладу.

Матеріально-технічні ресурси. Кожний навчальний заклад повинен володіти відповідними фінансовими та матеріальними ресурсами, щоб забезпечити реалізацію завдань дидактичного напрямку у відповідності до його освітньої місії і стратегії. Бібліотеки, читальні зали, лабораторії, комп'ютерні класи, спортивні зали та їх обладнання повинні бути пристосовані до потреб викладачів і студентів та бути доступними для занять в межах їхньої власної індивідуальної роботи.

Дидактичні процеси. Навчальний заклад повинен довести якість освіти в рамках всіх існуючих програм (спеціальностей). Процес створення програмного забезпечення повинен мати зворотній зв'язок і проходити визначену процедуру, враховуючи бажання, потреби та інтереси учнів, студентів і роботодавців. Кожна з програм навчання повинна мати чітко сформульовані цілі та розроблену методологію щодо їх досягнення.

Наукові дослідження. Вищі навчальні заклади повинні довести, що забезпечують підвищення якості освіти через відповідний розвиток наукової кваліфікації викладачів. Наукові дослідження виступають засобом підвищення кваліфікації викладачів, а також гарантуванням, що знання передаються в процесі навчання та вирішують сучасні теоретичні і практичні проблеми галузі (Спендель З., 2000, с. 10). Заклади дошкільної

та середньої освіти підтримують науково-дослідницьку роботу, яка спрямована на розробку авторських програм навчання, творчу і інноваційну діяльність з навчального та методичного забезпечення учбового процесу (Денек К., 2005, с. 21).

Вплив на оточення. Процес навчання у закладах освіти повинен сприяти соціалізації молоді у сучасному світі та допомогти їй визначитись зі своїм місцем у суспільному житті, формувати сталі цінності та розвивати індивідуальні здібності (Каленюк І., Ямковий В., 2015, с. 90; Пелаховський Я., 2002, с. 123). Навчання у ВНЗ має допомогти молоді реалізувати особисті інтеграційні прагнення насамперед у європейському вимірі.

Управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі є, з одного боку, одним з елементів системи управління якістю загальної освіти людини, з другого, управління якістю в сфері фізичної культури і спорту. Поняття «управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі» є вихідним від понять «якість управління освітою» та «якість управління фізичною культурою і спорту», яке вносить в смисловий зміст ознаки кількісно-якісного виміру цього процесу, оціночні судження про його ефективність, надійність, продуктивність. В цьому контексті дане поняття доцільно визначати на основі процесного підходу: «якість управління освітою в сфері фізичною культурою і спорту Польщі» – це кількісно та якісно визначені критерії надійності, ефективності, продуктивності управлінських процесів, які забезпечують високий рівень розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту у прийнятті управлінських рішень, у покращенні послуг фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості, які надаються населенню суб'єктами освіти і фізкультурної діяльності, у стану всіх видів забезпечення в сфері фізичної культури та спорту, що в сукупності дозволяє найвищою мірою задовольнити освітні потреби населення в збереженні здоров'я, покращення самопочуття, руховій активності та заняттях спортом. На функціональному рівні формується процесуальна схема управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту, яка передбачає такі етапи:

формування концепції якості, розробку системи управлінських впливів, добір методів та засобів управління, формування цілісного механізму управління якістю освіти, які спрямовані на забезпечення освітніх потреб населення і задоволення індивідуальних, колективних, суспільних вимог та інтересів в руховій активності і заняттях спортом.

Процесуальний підхід до управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі – це сукупність та взаємодія правових, нормативних, адміністративних впливів на суб'єкт системи управління з метою корегування систематично здійснюваних видів діяльності суб'єктів освітнього процесу, створення необхідних фінансових, організаційних, матеріально-технічних, кадрових, наукових, дидактичних, інформаційних, медичних, економічних, соціальних та інших умов, що гарантують належний рівень і стабільність якості наданих освітніх послуг. Система управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі базується на таких принципах (Пілх Т., Бауман Т., 2001, с. 162; Яворський З., 1996, с. 27):

- орієнтація на кінцевого споживача (замовника освітніх послуг): навчальні заклади повинні бути зацікавлені в тому, щоб рівень здоров'я та фізичної підготовленості випускників приносив замовникам максимально корисний результат;
- гнучкість і адаптивність надання освітніх послуг: розширення спектру освітніх послуг, що надаються закладами освіти, надання можливості занять фізичною культурою і спортом всім бажаним, вдосконалення навчально-тренувальної бази, забезпечення необхідним інвентарем та обладнанням;
- ефективне управління: вживання заходів з покращення наданих освітніх послуг, розвиток спортивних клубів, як ключового елемента системи управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту;
- участь та зацікавленість персоналу у забезпеченні високої якості освітніх послуг: викладацький склад, тренери та інструктори повинні впроваджувати інноваційний підхід до роботи, спираючись на високий рівень професіоналізму, досвід роботи та занять спортом;
- використання процесного підходу: уся діяльність закладу освіти в цілому та заняття фізичною культурою і спортом зокрема розглядається як ланцюг послідовних процесів для задоволення вимог замовника де якість навчання контролюється на кожному етапі процесу;
- впровадження системного підходу до управління: управління діяльністю закладу освіти в сфері фізичної культури і спорту здійснюється через систему взаємодіючих та взаємопов'язаних процесів, де кожне управлінське рішення ретельно зважується та перевіряється і є результатом колегіальної думки;
- безперервне удосконалення (покращення якості освіти): проведення постійного моніторингу

і вивчення світових тенденцій розвитку освіти, фізичної культури, технологій навчання, спортивних досягнень, впровадження передового досвіду у навчально-тренувальний процес, стандартизації освіти у відповідності до європейських і світових вимог;

- використання здоров'язберігаючих технологій: здоров'я є найвищою цінністю для людини, освіта в сфері фізичної культури і спорту, організація та методика проведення тренувань спрямовуються на покращення здоров'я, самопочуття та фізичної працездатності тих хто займається;
- моніторинг діяльності: заклади освіти здійснюють аналіз даних фізичної готовності випускників за результатами їх подальшого навчання, професійної роботи з наступним коригуванням програм та навчальної діяльності, покращення змістового наповнення навчального матеріалу;
- інноваційна діяльність: розробка і постійне оновлення нормативних та регламентуючих документів, спрямованих на підвищення якості навчального процесу, оздоровлення, організації спортивно-масової роботи, проведення заходів з рекреації, підготовки наукових кадрів, впровадження сучасних технологій навчання в організацію та методіку здійснення тренувального процесу;
- удосконалення процесу внутрішньої комунікації: покращення рівня скоординованості в роботі підрозділів навчального закладу під час проведення спортивно-масових заходів, змагань та організації навчально-тренувального процесу;
- покращення рівня професійної підготовленості фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Стратегічним завданням будь-якого суб'єкту освіти в сфері фізичної культури та спорту є залучення максимальної кількості споживачів фізкультурно-спортивних послуг, що обумовлює необхідність безперервного удосконалення якості наданих послуг, поширення різноманітності освітніх пропозицій, які включають в себе оздоровчу, розвивальну, розважальну, спортивну спрямованість.

Висновки. Управління якістю виступає одним із ключових напрямів в діяльності сучасних закладів освіти, спортивно-фізкультурних організацій, спортивних клубів та асоціацій. Їх діяльність обумовлена процесами стандартизації управління якістю і утворює єдину систему управління якістю в сфері фізичної культури та спорту. Управлінські рішення та їх якість визначаються змістом нормативно-правових управлінських актів та процедур їх впровадження, досконалості та ефективності механізмів планування, прогнозування, моніторингу, оцінки та контролю, що спираються на відповідну якість кадрового, фінансового, матеріально-технічного, наукового, інформаційного та інших видів забезпечення управлінської діяльності. В своїй сукупності та взаємодії вони формують процесуальну модель управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.

Література

1. Каленюк І. С. Особливості впливу освіти на забезпечення соціальної мобільності в сучасних умовах / І. С. Каленюк, В. А. Ямковий // Демографія та соціальна економіка : наук. журнал – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2015. – № 2 (24) – С. 88–102, DOI: <http://dx.doi.org/10.15407/dse2015.02.088>.
2. Bednarczyk H. (red.) Systemy, jakosci i standardy ksztalcenia zawodowego / H. Bednarczyk // – Warszawa : ITeE Radom; Edukacja i Praca, 1997. – 273 s.
3. Denek K. Proces ewaluacji w mierzenu jakosci pracy szkoly / Kazimierz Denek, Danuta Hyzak // Refleksje, 2005. – nr. 1 – S. 20–23.
4. Hamrol A., Mantura W. Zarzadzanie jakoscia. Teoria i praktyka. / A. Hamrol, W. Mantura // – Warszawa-Poznan : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1998. – 294 s.
5. Hernas A., Gajda L. Systemy zarzadzania jakoscia / A. Hernas, L. Gajda // – Gliwice : Wydawnictwo Politechniki Slaskiej, 2005. – 318 s.
6. Jaworski Z. Aktualne koncepcje i problemy studiow wychowania fizycznego o profilu nauczycielskim / Z. Jaworski // Kultura Fizyczna, 1996. – № 3-4. – S. 25–31.
7. Lucewicz J. Organizacyjne zachowania czlowieka / J. Lucewicz // – Wroclaw : Wyd. AE im. O. Langego, 1999. – 179 s.
8. Pielachowski J. Organizacja i zarzadzanie oswiata i szkola : poradnik dla dyrektorow szkol oraz pracownikow organow je prowadzacych i nadzorujacych. / J. Pielachowski // – Wyd. 3 zaktual. – Poznan : eMPi2, 2002. – 227 s.
9. Pilch T., Bauman T. Zasady badan pedagogicznych – strategie ilosciowe i jakosciowe / T. Pilch, T. Bauman T. // – Warszawa : Zak, 2001. – S. 160–167.
10. Spindel Z. Niektyre metodologiczne, psychologiczne, etyczne aspekty badania jakosci kszalcenia uniwersyteckiego / Z. Spindel / Jakosc kszalcenia w szkole wyzszej: moda czy koniecznosc? / Pod red. B. Sitarskiej. – Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, 2000. – S. 9–12.
11. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyzszyim // Dziennik Ustaw z 30 sierpnia 2005 r // Nr 164. – Poz. 1365.

**ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ ПОДХОД К РАЗРАБОТКЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ
ОБРАЗОВАНИЯ В СФЕРЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ПОЛЬШЕ**

Мозолев Александр кандидат педагогических наук, доцент кафедры физической подготовки и спорта, профессор кафедры теории и методики физической культуры и валеологии, Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия, ул. Проскуровского подполья, 139, 29013 г. Хмельницкий, Украина, mozoliev64@mail.ru

В статье проведен анализ взглядов польских ученых на процессуальные подходы в управлении качеством образования, раскрыто содержание процессуального подхода в работе Государственной Аккредитационной Комиссии Польши, который позволяет провести оценку деятельности учреждения образования и представить результаты в структурированном виде. Сформировано авторское видение на понятие «качество управления развитием образования в сфере физической культуры и спорта Польши». Установлено, что процессуальный подход к управлению качеством образования в сфере физической культуры и спорта в Польше – это совокупность и взаимодействие правовых, нормативных, административных воздействий на субъекты системы управления с целью корректировки их деятельности, определены принципы построения процессуальной модели управления качеством образования в сфере физической культуры и спорта в Польше.

Ключевые слова: качество; модель; образование; процессуальный подход; управление; физическая культура.

**PROCEDURAL APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF MODELS OF EDUCATION QUALITY
MANAGEMENT IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN POLAND**

Mozolev Oleksandr, Ph. D., Professor, Department of theory and methodology of physical culture and valeology
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Proskurovskogo of underground Str., 139,
29013 Khmelnytsky, Ukraine, mozoliev64@mail.ru

The article analyses the views of Polish scientists on procedural approaches in the management of the quality of education. The structure is considered and content of the procedural approach to the work of the State Accreditation Commission is covered. Author's vision is formed on the concept of "quality of management of development of education in the sphere of physical culture and sport of Poland. It is established that the procedural approach to quality

management education in the sphere of physical culture and sport in Poland is a combination and interaction of legal, regulatory, administrative influences on the subjects of management system in order to correct their activities, creating the necessary financial, organizational, logistical, personnel, scientific, didactic, information, medical, economic, social and other conditions to ensure that an adequate level of stability and quality of provided educational services. The principles of making procedural model of education quality management in the sphere of physical culture and sport of Poland. It is defined that the processes of standardization of quality management education in the sphere of physical culture and sports is a part of the unified quality management system. Management solutions and their quality are determined by the contents of the regulatory administrative acts and procedures for their implementation, perfection and the effectiveness of the mechanisms of planning, forecasting, monitoring, evaluation and control.

Keywords: *education; management; model; physical culture; procedural approach; quality.*

Стаття надійшла до редакції 23.09.2016

Прийнята до друку 27.10.2016